

“ROMAN”
— ve —
DÜĞÜN

Aydın Çetinbostanoğlu

Aydın Çetinbostanoğlu

Önsöz

"Çingene inancına göre, ölümden sonra ruh önce bir kuşun, oradan da bir Çingenenin vücuduna yerleşir. Çingeneleşmiş gaguk kuşuna dokunmazlar, çünkü inancına göre o, yeniden doğuşu gerçekleştirmek için çabalayan bir Çingenenin ruhundan başka bir şey değildir." (1)

1967 yılının Haziran ayında bir öğle sonrası. Kocatepe, Kızılmak Sokak.

Çocukları Ankara sokaklarından, yaz gecelerinden, tozu duvar üstlerinden, akasya çiçeklerinin kokusundan ve gaguk kuşlarının başlatmış sabahlardan sürgün edilmediği zamanlardayız daha. Çınanmış göğesi rüzgârli, serin. Bahçe duvarının üstünde beş kız, onarımız konuşuyoruz. Geçen kız Kızılmak Sokak'tan Mithatpaşa Caddesi'ne doğru dönerken, buz tutan yokuşta ayağı kayıp düşen, düşüp de ayağı kırılan atna sanılı ağlayan Çingeneyi anlamaya başlıyorum arkadaşlarıma durup durduk yere, "tam da şurada düşmüşü at işte," diye parmağımla işaret ederek yokuş başına. Ankara'nın kömürlü geçmiş zamanındayız. Arabalarıyla mahallesine gőte ya kömür satan ya da kömürüklerin önüne dökülen tek tük kömürleri toplayan Çingene var Ankara'da daha. Bizimki, kömür toplanan mahallelerden. Kömür satılan mahalleleri, çingeneleeri, arabaları ve bacağı kınlan an ama en çok da o ata sanılı ağlayan Çingeneyi merak eden; atna ağlayan Çingeneye ağlayanın sadece ben olduğumu anlıyorum anlatırken. Sözüm havada çözülüyor, hiçbir yere varmıyor, kimseye ulaşmıyor. Kimsecikler olup kalakalıyor oturduğumuz duvarın üstünde. Öylece kalakalıyorum aralarında, onlar dđt kız, ben tek başıma. Mediha, "Hadî başka bir şey konuşalım artık" diyor. Behice, hazırcıvap, "Başka diye Çingeneye derler!" diyor. Hepsî gülüyor.

Farkında bile değiller, ben onlardan başka olmışım artık.

Başka olmak... Kime başka derler? Başka diyenler kimler?

Başka diyenler bir yurdu olanlar, toprağına esir, esaretine toprak olanlar.

Oysa Çingeneleşmiş, yani başka denilenler, onlardan bambaşka. Ferah, serin, seyyar, kederli, neşeli, hayat gibi... "Çingeneleşmiş yurdu bir günlük zenginliktir; bir sofralık ziyafet, körekli çizme, köstekli saat... Çingeneleşmiş yurdu yoksulluktur; alı güllü, pembeli, yeşilli..." (2) Çingeneleşmiş günlük yurtlarına konuk, bir günlük zenginlikten göçebe...

Başka diyenler kimler? Nazi döneminde yüz binlerce Çingeneyi toplama kamplarına götürüp 'ırk temizliği' için 'test-halk' olarak kullananlar; soykırım sonucunda, milyonlarca Yahudî'nin yanı sıra 600 bin dolayında Çingeneyi yok edenler. İşte tam da o "dolayında" kelimesinde gizli onca acı yok sayıp dolaylıyılar. Ölümlü sayılar, ölümlü sayıya vurular. Bir ölümden başkası var zannedenler. (3)

Başka diyenler kimler? Çingeneleşmiş zulmedenleri Nazilerden ibaret sayıp, uzak zulimleri gönül rahatlığıyla konuşan "başkalarında" değil, "bizde" olanlara gözlerini yumup, vazifelerini yaparlar... Milli Eğitim Bakanlığı'nın sözünde Çingeneleşmiş için "Hayvan ve çocuk çalıp satarlar! Hırsızlık yaparlar! İnançsızdırlar! Baçuk millet olarak bilimler!" diyenler... 1934 tarihli İskân Yasası'nda Çingeneleşmiş göçmen olarak Türkiye'ye gelmesini yasaklayanlar, yasayı ağırlaştırarak sürdürenler. Çingeneye sözcüğünü küfür sayarlar. (4) Ölümlü sayıdaki kişilerin derisini "yaklaşık" rakamlarla ifade edenler. Çingeneleşmiş "Mutrip", "Elekçi", "Poşa", "Cano" dediklerinde, "esmer vatandaş" diye aşağıladıklarında yüceltiklerini sanarlar. (5) "Kentsel Dönüşüm Projesi" diye cıvılda adlar koydukları projelerle Saluküle halkını sürgüne yollarlar. (6)

Başka diyenler kimler? Çingeneleşmiş bir rengine, bir dansa hapsedenler. İstanbul'da İş Kuleleri'ndeki, Ahırkapı'daki konserlerde seyirlik etiketlerini, dışarda sefilikle payelendirenler. Balık Aşhan'ı İş Kulelerinde izlemeyi iş edinip de sonradan organizatörleri sorgulayanlar. (7)

Başka diyenler hepsi de Aydın Çetinbostanoğlu'nun fotoğraflarıyla geride kalıyorlar.

Çetinbostanoğlu'nun objektifi de, "Çamur içindeki çadırlarında pırıl pırıl tenemiz, güzel çocuklar yetiştiriyorlar" diyen Musa Anter'in 1991'deki o güzel yazısı da aynı ırkçılıyla aydınlanıyor: İnsan sevgisi, ayrımcılığa, güleli, açık ırkçılığa tepki.

Aydın Çetinbostanoğlu, tek bir sesin, bir gaguk kuşunun sesinin peşine düşmüş sergisinde. Yeniden doğuşun peşindeki ruhların yurdu olan Çingeneleşmiş sesini olmuş sonra da.

Onun bakışından Çingeneleşmiş görmek, onların başkalaşmıyan dünyalarında düşünlerine katılmak, onlarla beraber kına yakmak, Kakava Şenliklerinde aynı salarda yıkanmak gibi.

Kendine sürgün edilmiş göçebe bir halkın bir günlük zenginliğine konuk olmak bu fotoğrafları görmek. Körekli çizmelere, köstekli saatlere, alı güllü, pembeli, yeşilli yurtlarına bir günlük konuk olmak gibi...

Yıldızlar ölümlü insanların gökyüzüne yansıyan suretleriymiş Çingene inancında. Yeni bir insan dünyaya geldiğinde gökyüzünde görünmeye başlar, ölüncü de kayıp gidemiş yıldızlar. Aydın Çetinbostanoğlu yıldızların yeryüzündeki şakını fotoğraflamış. Fotoğraflarını bizimle paylaşmış. Çingenerinin gökyüzündeki yıldızı sönmüşün diye.

Fusun Çiçekoğlu

(1) Hermann Berger, Çingene Mitolojisi, Ayraç Yayınları, 2000.

(2) Ayşegül Devecioğlu, "Ağlayan Dağ Susan Nehir", Metis Yayınları, Sf.13.

(3) Dylan Thomas İkinci Dünya Savaşı'nda Londra gibi hava saldırılarında en çok hasar alan şehirlerden birinde, radyo programları yapar. Londra halkına moral vermek için yazdığı: "Londra'da yangında ölen çocuk için yas tutmayı reddetmek." şiiri, "bir ölümden sonra başkası yoktur" diye biter.

(4) , kocasına '' diyen kadını kusurlu bularak, boşanma davasında yerel mahkemenin verdiği manevî tazminatın haksız olduğuna hükmetti. 2. , kocasına '', '' gibi sözlerle hakaret eden K. 'yı da eşit kusurlu buldu. Daire, oybirliğiyle karar . 'na göre ülkeye girişine izin verilmeyen , çeşitli hukuk metinlerinde de 'şüpheli şahıs' statüsünde yer alıyor. Kararla birlikte '' sözcüğü de 'kalfir' sayılmış oldu. (Milliyet, 2004-08-20)

(5) Türkiye'de Çingenerinin nüfusu resmi makamlara göre yaklaşık 500 bin (resmi olmayan rakamlara göre ise yaklaşık 2 milyon civarında.) Bu grubun yüzde 95'i yerleşik yaşama geçmiş. Çoğunluk olarak geçimlerini müzisyenlik yaparak, çiçek satarak, sepetçilik, kalaycılık, demircilik veya hürda eşya toplayarak sağladıkları biliniyor. Batı Anadolu ve Trakya'da "Roman", Van ile Anahar arasındaki bölgede "Mutrip", Orta Anadolu'da "Elekçi", Erzurum ve civarında "Poşa" Adana'da Cano ismiyle anılırlar.

(<http://www.cingene.org/>)

(6) Korhan Gümiş, "Sulakule Projesi'nin Asıl Amacı Ne?" ();

Zeynep Güneş, Sulakule'de UNESCO Kriterleri, 18 Ocak 2008, Arkitera.com :

(7) Star gazetesinin haberi, aktaran, Nazım Alpman, Roman Halkına Kaşığı İkiyüzlülük, 7-8 Mayıs 2005, 1. Uluslararası Roman Sempozyumu, Trakya Edime.

Preface

"Gypsies believe that after death the spirit settles firstly in a bird's and then a gypsy's body. Gypsies do not touch a cuckoo because according to their belief it is nothing but a soul of a Gypsy who strives for resurrection." (1) An afternoon in June 1967. Kocatepe, Kızırmak Street...

We are in those years when the children had not yet been exiled from the streets of Ankara, from the summer nights, dusty fences, the smell of acacia flowers and the mornings announced by the cuckoos.

The shade of the plane tree is windy, cool. We are five girls sitting on the fence and talking. I start telling them about the Gypsy who wrapped his arms around his horse's neck and cried when his horse slipped on the icy slope, fell down and broke his leg while taking a turn from the Kızırmak street to Mithatpaşa avenue last winter. I point at the top of the slope and say: "that is the place where the horse had fallen down." We are in those years when we used to consume coal in Ankara. In those years there are still gypsies in Ankara who either sell coal or collect the pieces of coal left in front of coal cellars. Ours is one of those neighbourhoods where they collect pieces of coal. As I keep on talking I notice that it is just me who wonders about the neighbourhoods where coal is sold, about the gypsies, horse carriages and about the horse who broke his leg but most of all the Gypsy who wrapped his arms around his horse's neck and cried; it is just me who cry for the Gypsy who cried for his horse. My words just fly away; they do not reach anywhere or anybody. They become nobody on top of the fence we are sitting. Totally bewildered I just sit among them, they are four girls and I am on my own. Mediha says: "Come on let's talk about the other things". Behice says wittily: "It is the Gypsies who are 'the others!'. They all laugh. They just do not realize that I am already 'the other' for them.

Being the other... Who is the other? For whom it is the other?

Those who call them 'the others' are those who have a land, who are slaves to their land and land to their slavery.

However Gypsies i.e. who are called 'the others' are totally different from them. Lively, cool, mobile, melancholic, cheerful, just like life itself... "Gypsies' land is a day of wealth; a feast for once, the hunter boots, chained watch...Land of gypsies is poverty, with colours of red, pink and green..." (2) Gypsies are guests to their one-day land and migrants from a day of wealth...

Who are those who call them the others? Those who put away the gypsies in concentration camps and used them as "test people" for racial cleansing; those who killed 'around' 600 gypsies besides millions of Jews as a result of the holocaust during the Nazi era. Those who ignore all those pain are hidden in the word 'around'. Those who count death, who express death in figures. Those who think there is another death after the first one. (3)

Who are those who call them the others? Those who consider that the persecutors of Gypsies merely consist of the Nazis and condemn the distant persecutors with an easy conscience, those who undertake their duties by closing their eyes to those who are among "us" not among "others"... Those who define Gypsies in the dictionary of the Ministry of National Education as "people who buy and sell animals and children! who steal! who are faithless! who are known as half people!..." Those who had banned the Gypsies from coming to Turkey as immigrants in Law on Settlements of 1934, those who continue with the ban in a more severe manner. Those who consider the word gypsy as a blasphemy. (4) Those who do not count the 'dead' but give 'approximate numbers' of the 'living'. Those who think they get superior, insulting Gypsies by calling them "Mıtırçı", "Elekçi", "Fopa", "Cano", or "swarthy citizen". (5) Those who send the Sulukule community to exile through projects with fancy names like "Urban Transformation Project" (6)

Who are those saying "the others"? Those who incarcerate Gypsies to a musical instrument, to a colour, to a dance. Those who appreciate them on stage at the concert halls at Istanbul's İy Towers or at Anıtkabı, but label them as "les miserables" outside. Those who continuously follow Balık Ayhan at İy Towers but question the organizers afterwards. (7)

All of a sudden, all of those people, using the expression "the other", remain behind in the pictures of Aydın Çetinbostanoğlu.

Both the lens of Çetinbostanoğlu, and that amazing article from 1991 by Musa Anter, in which he says "In their muddy tents, they are raising glowing, beautiful kids" are illuminated with the same sparkle: Love of the human is the reaction to discrimination, and a reaction to covert or overt racism.

In his exhibition, Aydın Çetinbostanoğlu is chasing the same voice, a cuckoo bird. And then he becomes the voice of the Gypsies that are the homeland of spirits looking for resurrection. Seeing gypsies from his perspective, joining them – they who do not render anyone "the other" – in their wedding ceremonies, putting "henna" along with them, is like bathing with them in the same waters at Kakava festivities. Being a guest to the richness of these nomadic people for only one day... a guest of these people, who have been exiled to themselves... and seeing these photographs: it is like being their guest in their land of hunter boots, chained watches, a land of reds and pinks and greens...

Gypsies believe that stars are the reflections of the mortals on earth...When a baby is born, a star would appear in the sky; and when he dies, the star would fade away. Aydın Çetinboztaoğlu has captured the light of stars reflected on earth. And has shared them with us through his photographs...

...to ensure that the Gypsies' star in heavens keep on shining.

Filisan Çiçekoğlu

(1) Hermann Berger, *Gypsy Mythology*, Ayraç Publications, 2000.

(2) Ayşeğül Devecioğlu, "Ağlayan Dağ Susan Nehir" (Crying Mountain, Silent River), Metis Publications, p.13.

(3) In London, one of the cities most damaged by air strikes during WWII, Dylan Thomas was making programmes on the radio. The poem he wrote to raise the spirits of the people of London called "A Refusal to Mourn the Death, by Fire, of a Child in London" ends with the line "After the first death, there is no other".

(4) Court of Cassation found faulty the wife who had called her husband "gypsy", and ruled that the alimony decided in the divorce case by the local court was unfair. 2nd Civil Chamber found equally faulty the wife K. who insulted her husband by calling him with words such as "crippled hand", "gypsy". The Chamber unanimously reversed the decision. Gypsies, who are not let in the country in accordance with the Law on Settlements, are in the "suspected persons" category in various texts of law. With the aforementioned verdict, the word "gypsy" has also been accepted as "blasphemy". (Milliyet, 2004-08-20)

(5) According to the official figures, the number of the Gypsy population in Turkey is around 500 thousand (according to unofficial figures, it is around 2 million). 95% of this population is not pursuing a settled life. It is known that a great majority of them work as musicians, florists, whitesmiths, blacksmiths or some get involved in basketry or collection of junk. They are named as "Roman" in Western Anatolia and Thrace, "Matrip" throughout the region between Van and Ardahan, "Elekç" in Central Anatolia, "Poşa" in and around Erzurum and as "Cuno" in Adana.

(<http://www.cingene.org/>)

(6) Karhan Gümüş, "Saluküle Projesi'nin Asıl Amacı Ne?" (What is the real objective of the Saluküle Project?) ();

Zeynep Güneç, *Saluküle'de UNESCO Kriterleri* (UNESCO Criteria in Saluküle), 18 January 2008, Arkitera.com ;

(7) News published in Star daily, reported by Nazım Alpman, Hypocrisy towards the Roma People, 7-8 May 2005, 1st International Roman Symposium, Thrace Edirne.

(1) Hermann Berger, *Çingene Mitolojisi*, Ayraç Yayınları, 2000.

(2) Ayşeğül Devecioğlu, "Ağlayan Dağ Susan Nehir", Metis Yayınları, sf.13.

(3) Dylan Thomas İkinci Dünya Savaşı'nda Londra gibi hava saldırılarında en çok hasar alan şehirlerden birinde, radyo programları yapar. Londra halkına moral vermek için yazdığı "Londra'ya yangında ölen çocuk için yas tutmayı reddetmek." şiiri, "bir ölümden sonra başkası yoktur" diye biter.

(4) . kocasına `` diyen kadını kusurlu bularak, boşanma davasında yerel mahkemenin verdiği manevi tazminatın haksız olduğuna hükmetti. 2. , kocasına `` , `` gibi sözcüğe hakaret eden K. 'ı da eşit kusurlu buldu. Daire, özbenliğine karar . ``na göre ölkeye girişine izin verilmesine , çeşitli hukuk metinlerinde de 'sipheli şahıs' statüsünde yer alıyor. Kararla birlikte `` sözcüğü de 'kifir' sayılmış oldu. (Milliyet, 2004-08-20)

(5) Türkiye'de Çingencilerin nüfusu resmi mahkamlara göre yaklaşık 500 bin (resmi olmayan rakamlara göre ise yaklaşık 2 milyon civarında.) Bu grubun yüzde 95'i yerleşik yaşama geçmiş. Çoğunluk olarak geçimlerini müziyenilik yaparak, çocuk satarak, sepetçilik, kalaycılık, demircilik veya hurda eşya toplayarak sağladıkları biliniyor. Batı Anadolu ve Trakya'da "Roman", Van ile Ardahan arasındaki bölgede "Matrip", Orta Anadolu'da "Elekç", Erzurum ve civarında "Poşa" Adana'da Cuno isimyle anılırlar.

(<http://www.cingene.org/>)

(6) Karhan Gümüş, "Saluküle Projesi'nin Asıl Amacı Ne?" ();

Zeynep Güneç, *Saluküle'de UNESCO Kriterleri*, 18 Ocak 2008, Arkitera.com ;

(7) Star gazetesinin haberi, aktaran, Nazım Alpman, Roman Halkına Karşı İkiyüzlülük, 7-8 Mayıs 2005, 1. Uluslararası Roman Sempozyumu, Trakya Edirne.

Biyografi

1954'te İzir'de doğdum.

1970'te kadrajına neleri sığdırabileceğimi, sızınmın neresi olabileceğini düşünmeden deklanşöre bastım.

1973'te resim öğretmenim neden fotoğraf sergisi açmadığımı sordu ve ilk sergimi açtım.

1975'te otostopla Türkiye turu yaptım. Ülkenin genişliği, insanının çeşitliliği yapacak çok işimin olduğunun göstergesi oldu. Binlerce film rulosu bu zenginliği gözümletemeye yetmedi.

1974'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girdim.

1977 1 Mayıs'ında Taksim'de fotoğraf çekerken yaşamam film seridi gibi gözlerimin önünden geçti.

1979'da Maliye Bakanlığı'nda Gelişler Kontrolörlüğü yaptım.

1979'da eşim Zerin ile evlendim.

1981'de kızım Nergis aile albümümüzde yerini aldı.

1982 de bürokrasiyi terk ettim.

1987 de kızım Yasemin kadrajımın içindedi.

2007'ye kadar özel sektörde mali yönetici oldum.

Ama hep fotoğrafçı kaldım.

İnsanı sevdim ve hep onu fotoğrafladım.

Kaş'taki sünger avcılardan, Tekirdağ'da bir roman düşününe kadar, yaşamlarına girdim.

Sevinçlerini ve üzüntülerini paylaştım...

Bana gülümseyerek, kahkaha atarak, endişeyle, ağlayarak baktılar...

Binlerce dostum oldu.

Ne kadar şanslıyım değil mi?

Her insan bir kültür...

Türkiye kültür zengini...

Dünya zenginliğine katacağımız çok şey var, insana, insanlığa katacağımız olduğu gibi.

Bugüne kadar pek çok fotoğraf sergisi açtım, karma sergilere katıldım.

Ödülleri kazandım.

Fotoğrafçılık artık bir yaşam biçimim.

Ben, Aydın Çetinbostanoğlu

Biography

I was born in Izmir in 1954.

In 1970, I pressed the shutter without thinking my limit, what I can fit on my screen.

In 1973 my art teacher asked my why I am not opening my photography exhibition and I opened my first exhibition.

I travelled around Turkey by hitchhiking in 1973. I realised that I have got many thing to do after seeing the wideness of my country and the varieties on people living in. Thousands of film rolls weren't enough to Picture all those prosperities.

I started to study in Political Science Faculty of Ankara University in 1974.

In 1977, While I was taking photography in Taksim, on the 1st of May, my life passed in front of my eyes.

In 1979 I became a Controller of Revenue in the Ministry of Finance.

In 1979 I married with my wife, Zerrin.

In 1981, my daughter Nergis took her place in our album.

I left bureaucracy in 1982.

In 1987 my daughter Yusemin was in my screen.

I became a director in private sector untill 2007.

But I always remained a photographer.

I loved human and pictured them.

I entered the lives like sponge hunters in Kas and gypsy weddings in Tekirdag.

I shared both their happiness and sadness...

They looked at me laughing, smiling, worried and crying...

I made many friends.

How lucky I am, am I not??

Every human is a culture...

Turkey is rich in its culture...

We have got many things to add the the World prosperity as we do to people and humanity also.

I opened many exhibitions up to today and I also participated in mixed exhibitions.

I won awards.

Photography is a lifestyle for me anyhow

Me, Aydın Çetінbostanođlu

Istanbul / 2007

Istanbul / 2006

Tekirdağ / 2006

Istanbul / 2007

Bu kitap, 28.Mart-5.Nisan.2008 tarihleri arasında, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası Sanat Galerisi'nde düzenlenen, Aydın Çetinbostanoğlu "Roman ve Düğün" fotoğraf sergisi nedeniyle basılmıştır.

This book is published on the occasion of the photo exhibition "Gypsies and wedding" of Aydın Çetinbostanoğlu that is held between the dates of 28th March and 5th April at Chamber of Certified Public Accountants of Istanbul art gallery.

1.Baskı, İstanbul, Mart 2008, 1.000 adet
1st edition, İstanbul, March 2008, 1.000 copies

Önsöz / Preface
Fisun Çiçekoğlu

Tasarım / Graphic Design
Lora Haçatoroğlu

Renk ayırımı ve baskı / Color separation and printing
Tiglat Matbaacılık A.Ş.
T: 0212 289 54 79 F: 0212 289 52 36 www.tiglat.com.tr

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir

